recreatieschap
marrekrite

Ontwerpbegroting 2025

Meerjarenraming 2026-2028

Inhoud

1 Begroting 2025 4
1.1 Inleiding 4
1.1.1 Deelnemersbijdragen 4
1.1.2 Vervangingsinvesteringen 5
1.1.3 Liquiditeit 7
1.1.4 Begrotingsresultaat 7
1.2 Samenstelling bestuur en organisatie 8
1.3 Leeswijzer 8
2 Beleidsbegroting 9
2.1 Programmaplan 9
2.1.1 Beleidskader 9
2.1.2 Programma's 9
2.2 Programma Bedrijfsvoering 10
2.2.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we doen? 10
2.2.2 Huisvesting 10
2.2.3 Personeel 10
2.2.4 Wat mag het kosten? 10
2.3 Programma Waterrecreatie 11
2.3.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen? 11
2.3.2 Wat gaat het kosten? 12
2.4 Programma Landrecreatie 13
2.4.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen? 13
2.4.2 Wat gaat het kosten? 14
2.5 Programma Baggeren 15
2.5.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen? 15
2.5.2 Wat gaat het kosten? 15
2.6 Programma Ontwikkelingen 16
2.6.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen? 16
2.6.2 Wat gaat het kosten? 16
2.7 Programma Wimpels, donateurs en vrijwilligers 17
2.7.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen? 17
2.7.2 Wat gaat het kosten? 18
3 Paragrafen 19
3.1.1 Lokale heffingen 19
3.1.2 Weerstandsvermogen en risicomanagement 19
3.1.3 Financiering 21

3.1.4 Onderhoud Kapitaalgoederen 21
3.1.5 Verbonden partijen 22
3.1.6 Bedrijfsvoering 23
3.1.7 Grondbeleid 23
4 Financiële begroting 24
4.1 Overzicht van baten en lasten 24
4.1.1 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 25
4.2 Uiteenzetting financiële positie 26
4.2.1 Geprognosticeerde balans 26
4.2.2 Stand en verloop van reserves/eigen vermogen 26
4.2.3 Meerjarenraming 2025-2027 27
4.2.4 Ontwikkeling financiële positie 28
5 Bijlagen 29
5.1 Overzicht deelnemersbijdragen 29
5.2 Overzicht incidentele baten en lasten 31
5.3 Overzicht Algemene dekkingsmiddelen 32

1 Begroting 2025

1.1 Inleiding

Recreatieschap Marrekrite biedt hierbij haar Begroting 2025 & Meerjarenraming 2026-2028 aan. Deze begroting voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting.

Het vaststellen van de begroting is een verantwoordelijkheid van het algemeen bestuur (AB). Uiterlijk 15 april dienen de deelnemers de *conceptbegroting (financiële kaders)* te ontvangen. Naar aanleiding hiervan kunnen zij zienswijzen kenbaar maken.
Marrekrite beoogt de Begroting 2025 & Meerjarenraming 2026-2028 op 29 juni 2024 door het algemeen bestuur vast te laten stelen.

1.1.1 Deelnemersbijdragen

Indexeren en deelnemersbijdragen
De (meerjaren)begroting is gebaseerd op de in juni 2023 vastgestelde regeling deelnemersbijdragen 2023-2027 (met een indexatie van 3% jaarlijks). Om een sluitende meerjarenbegroting te kunnen presenteren, hebben we wederom alle onderdelen van de begroting uitgebreid tegen het licht gehouden en de budgetten getoetst aan de werkelijke en noodzakelijke ontwikkelingen, zoals de stijging van de salarislasten en andere gestegen kosten. Dergelijke posten zorgen voor druk op het meerjarensaldo, zodat we de begroting en het meerjarenperspectief – binnen de huidige afspraken-pas weer structureel sluitend kunnen krijgen vanaf het jaar 2028. Hierin zijn de CAO-loonstijgingen tot en met 1 januari 2023 meegenomen.

In dit verband is het goed om te memoreren dat we in 2023 grote wijzigingen qua personeel hebben - gerelateerd aan onze omvang - wat in de bedrijfsvoering de nodige uitdagingen met zich meebrengt. Incidentele frictiekosten zijn aan de orde omdat we tijdig personeel moeten aantrekken om een goede werkoverdracht te bevorderen. We verwachten de bezetting in de loop van 2024 weer stabiel op orde te hebben, zodanig dat we ook goed voorbereid zijn op de toekomstige ontwikkelingen in ons werkveld. Een deel van de loonkosten rekenen we tot en met 2026 vooraf toe aan de investeringen.

Baggerbudget
In 2020 heeft het algemeen bestuur ons Plan van aanpak Baggeren vastgesteld. Daarbij hebben we aangegeven dat we toewerken naar een gedifferentieerde aanpak inzake het op diepte houden van onze ligplaatsen, teneinde het voor de deelnemers betaalbaar te houden.
Aangezien de onderwaterwereld van het baggeren voor ons in belangrijke mate *terra incognita* is - en dat voorlopig ook nog blijft - hebben we met het bestuur afgesproken dat het baggerplan wordt geactualiseerd aan de hand van de kennis die al werkend wordt opgedaan. We doen jaarlijks metingen van waterdieptes en de veranderingen daarin in de tijd. Dat betekent dat onze prognoses, ook over benodigde budgetten, met het verstrijken van de jaren steeds nauwkeuriger worden. Ondertussen is er een hele nieuwe dimensie bijgekomen. De gevolgen van PFAS worden ook voor ons steeds zichtbaarder en zorgen voor een zorgwekkende kostenontwikkeling, met name als gevolg van verplicht transport naar specifieke stortlocaties. Als deze trend zich blijft voortzetten zou dit een aanmerkelijke stijging van de toekomstige baggerkosten kunnen betekenen. We zijn ons op dit moment op maatregelen aan het bezinnen om hier passende oplossingen voor te vinden. Voorlopig stellen wij voor om het budget de komende jaren op € 0,2 miljoen te zetten en de reserve op het huidige niveau te handhaven. De onderhoudstermijn stijgt daarmee van 24 naar 30 jaar.

Investering in maatschappelijk nut
Conform het BBV worden alle investeringen per 2018 geactiveerd. In onze Financiële Verordening en de Nota Activeren, Waarderen & Afschrijven is afgesproken dat investeringen kleiner dan € 25.000 niet worden geactiveerd. Dit kan niet met terugwerkende kracht gebeuren voor de bestaande situatie, dus geldt dit alleen voor nieuwe investeringen.

Doorschuif BTW
De doorschuif-BTW verantwoorden wij als kosten en opbrengsten binnen de exploitatie. Marrekrite financiert deze doorschuif-BTW niet langer voor: dit zorgt voor een betere liquiditeitspositie.

1.1.2 Vervangingsinvesteringen
Marrekrite gaat onverminderd door met de door haar ingezette grote vervangingsopgave. Deze is meerjarig in de investeringsplanning weggezet en duurt zeker nog tot en met 2025. In 2024 zullen we de resterende opgave onder de loep nemen en berekenen wat er nog gebeuren moet en hoe we dat het beste in de tijd kunnen spreiden. Evident is dat we met stijgende prijzen bij een gelijkblijvend budget de afgelopen jaren minder meters konden wegzetten, dan vooraf gedacht. Anderzijds behalen we via onze aanbestedingen soms interessante meevallers. Desondanks is het reëel om ervan uit te gaan dat we ook in de jaren 2026, en mogelijk ook 2027 en 2028 nog voor een aantal vervangingen zullen komen te staan. Spreiding van de betreffende projecten in de tijd lijkt echter goed mogelijk. Op dit moment hebben we geen aanwijzingen dat er voorzieningen in heel slechte staat zijn.

Wat eerder al duidelijk is geworden is dat – zodra de nu nog resterende vervangingen afgerond zijn – de hierop volgende grotere vervangingsopgave pas weer vanaf 2045 aan de orde is. Het gaat daarbij om de eerste generatie steigers, die jaren terug in kunststof is vervangen. Die zijn als eerste weer aan de beurt om straks te worden vervangen, tussentijdse incidenten daargelaten.
Overigens gaat het hierbij om schattingen van de vervangingsdata, want het een en ander is uiteraard mede afhankelijk van de staat van het gebruikte materiaal tegen die tijd. Wij bouwen onze steigers inmiddels al vele jaren van gerecycled kunststof (KLP, Lankhorst Sneek). Aangezien het om een relatief nieuw product gaat, is het nog niet precies te zeggen wat er in de toekomst mee gaat gebeuren. Wel kunnen we veilig stellen dat KLP als *materiaal* zeker 40 jaar meegaat, ook 60 jaar is goed denkbaar.

Het materiaal ius dus zeer veelbelovend. Enig voorbehoud moet nog wel worden betracht ten aanzien van de *constructie*. De vraag is hoe die er na enkele decennia uitziet. Vroeger, toen er nog hout werd toegepast, lag de verhouding tussen materiaal en constructie anders. Houten steigers waren vaak al verrot voordat de constructie het begaf.
Als onze kunststofsteigers zich qua constructie ook goed blijken te houden is het goed denkbaar dat de volgende grootschalige vervangingsopgave per 2045 nog helemaal niet nodig is, omdat zowel het materiaal als de constructie nog goed zijn. Voorlopig lijkt het daar sterk op.

Behalve *steigers*, beheren we ook een groot aantal *damwanden*, die we bouwen in een combinatie van beton en KLP. Voor dit type voorzieningen houden we een levensduur van 50 jaar aan, opnieuw kijkend naar wat we over het materiaal en over de constructie weten.
Met beton als *materiaal* is een levensduur van 50 jaar makkelijk haalbaar. Maar hoe zit het met de constructie? Hoe zit het bijvoorbeeld met de verankering? Zeer waarschijnlijk is dat straks de zwakke schakel. Daarom voeren we de ankers al enige jaren extra zwaar uit. Desondanks blijft het voorlopig nog wel de vraag hoe lang deze het houden. We kiezen in het geval van onze damwanden daarom voor de veilige weg met een prognose van 50 jaar. Het zou ons niet verbazen als degenen die ons werk straks van ons overnemen een paar stevige meevallers hebben, omdat zij de vervangingsdata kunnen opschuiven.

Marrekrite wil een frontspeler zijn als het gaat om duurzaamheid, niet in woorden, maar in concrete keuzes en maatregelen. De optie om tropisch hardhout te gebruiken is voor ons al jaren principieel niet meer aan de orde. Maar duurzaamheid is niet meer alleen een kwestie van de juiste materialen gebruiken en in gesloten cirkels werken. Wat de meeste zoden aan de dijk zet, is om de levensduur zo lang mogelijk op te rekken. “Reduce, re-use en repair” staan in de duurzaamheidscycli nog altijd vóór het begrip “recycle”, dat helaas nog altijd de meeste aandacht krijgt. Recyclen is leuk, maar het kan slimmer. “Wat als we niets doen?” dat moet altijd de eerste vraag zijn, want in nieuwbouw schuilt de grootste milieu-impact. Volgens sommige experts vraagt dat bijvoorbeeld tot wel 75% van alle benodigde energie in de levenscyclus. Alleen al daarom is het de vraag hoe duurzaam een nieuwe (elektrische) auto is. Hoe minder – en dus hoe later in de tijd - we hoeven te vervangen, hoe beter, overigens ook bezien vanuit kostenperspectief. Daarom dient nieuwbouw altijd zeer doordacht te gebeuren, te meer omdat we materiaal uit de aarde gebruiken dat niet oneindig voorradig is.
Hoewel er veel valt af te dingen op de milieuvriendelijkheid van beton als materiaal, vindt Marrekrite het gebruik ervan op en om het water gerechtvaardigd. Iedereen die onderhoud pleegt, weet dat water en zuurstof samen de motor de motor zijn van verval. De productie van beton is weinig milieuvriendelijk, maar doordat het minimaal driemaal langer meegaat dan hout, is helder dat beton de betere keuze is, de andere kosten gemoeid met driemaal herbouw daargelaten.

Met de investeringen die voor de komende jaren in de planning staan, blijft Marrekrite duurzaam investeren in haar recreatieve voorzieningen en zo ook in de (Friese) economie. De kapitaallasten die met deze vervangingsinvesteringen gemoeid zijn, bekostigen we volledig uit de deelnemersbijdragen.

Gezien de enorme prijsstijgingen sinds 2021 moet het jaarlijkse investeringsplafond minimaal op het niveau van 2023 (€ 1,5 miljoen) worden gehandhaafd. Dat is onvermijdelijk om stevig te kunnen blijven inzetten op de hoognodige vervangingen. Zoals bovenstaand al werd opgemerkt, sluiten we niet uit dat we in 2026 (e.v.) ook nog investeringen zullen moeten doen om de totale (grote) vervangingsopgave te kunnen voltooien. Dit is met name het gevolg van de prijsstijgingen.
In 2024 zal hiervoor een prognose worden opgesteld, zodat de meerjarenraming hierop eventueel kan worden aangepast.

Investeringsbegroting 2025

		Afschrijvingstermijn	
Damwanden	900.000	50	jaar
Steigers	600.000	40	jaar
Marboeien	-	10	jaar
Uren	40.000	40/50	jaar
Overig	60.000	nnb	jaar
Investeringskrediet 2024	1.600.000		

Kapitaallasten	JR2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
MVA maatschappelijk		-196.937	-233.716	-269.716	-269.297	-270.123	-270.123	-273.123	-273.123
MVA economisch		-26.230	-32.043	-32.020	-30.040	-18.331	-14.386	-9.821	-8.909
Rente-omslag		-112.903	-166.531	-188.129	-187.608	-180.686	-173.742	-166.808	-159.875
TOTAAL		-336.070	-432.290	-489.865	-486.945	-469.140	-458.251	-449.752	-441.907

Personeelskosten	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Loonkosten incl WG	-712.000	-699.000	-713.000	-727.000	-741.000	-755.000	-769.000	-783.000	-797.000

Overigens speelt voor de toekomst bij de vervangingsinvesteringen ook de revisie van de routenetwerken op land. Die zijn van andere omvang dan de vervangingsinvesteringen op het water.

1.1.3 Liquiditeit

Met het huidige investeringsniveau konden we eerder al zien dat het niet langer houdbaar is voor Marrekrite om de investeringen met eigen vermogen te bekostigen. Konden we in 2021 nog volstaan met een kortlopende lening van € 1,0 miljoen, in 2022 hebben we via de gemeente Súdwest-Fryslân een langlopende lening aangetrokken van € 4,0 miljoen tegen 1,825% rente. Op deze wijze hebben we onze liquiditeitsbehoefte op dat moment veiliggesteld. We zullen in de loop van 2024 en vermoedelijk in 2025 en 2026 nogmaals een vreemd vermogen moeten aantrekken om het restant van onze vervangingsoperatie te financieren: hiermee is in deze begroting rekening gehouden. Deze behoefte wordt versterkt door de prijsstijgingen als gevolg van de stijgende inflatie. Wat daarbij ook goed moet worden bedacht, is dat het besluit tot afbouw van ons eigen vermogen - dat “in betere tijden” werd genomen - in de nieuwe financiële werkelijkheid zorgt voor extra druk op onze liquiditeit. We zullen de ontwikkelingen op korte voet moeten volgen, zodat we het bestuur tijdig een voorstel kunnen doen voor het aantrekken van aanvullende leningen.

Binnen dit investeringsbudget kijken we jaarlijks eerst waar de prioriteit qua benodigde vervangingen het hoogst is. Die locaties pakken we als eerste aan. Deze praktische werkwijze voldoet al jaren uitstekend. Mocht de opgave toch groter blijken dan het budget toestaat, dan zouden we bepaalde voorzieningen tijdelijk af kunnen sluiten en de vervanging ervan kunnen uitstellen. De afgelopen 10 jaar is dit overigens nog nooit nodig geweest, ook niet in de jaren dat we flinke achterstanden hadden. Dat is een geruststellende gedachte. We hebben de zaak goed in de hand.

1.1.4 Begrotingsresultaat

TOTAAL MARREKRITE	**JR2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Baten		2.303.056	2.384.310	2.145.954	2.198.033	2.251.674
Lasten		-2.543.477	-2.671.490	-2.245.770	-2.234.894	-2.241.227
Saldo (voor bestemming)		-240.421	-287.180	-99.816	-36.862	10.446
Onttrekking uit reserves		250.000	250.000	50.000	-	-
Toevoegingen aan reserves		-	-	-	-	-
Saldo (na bestemming)		9.579	-37.180	-49.816	-36.862	10.446

TOTAAL MARREKRITE	**JR2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Structurele baten			2.344.310	2.125.954	2.198.033	2.251.674
Incidentele baten			290.000	70.000	-	-
Saldo baten			2.634.310	2.195.954	2.198.033	2.251.674
Structurele lasten			-2.410.408	-2.195.770	-2.234.894	-2.241.227
Incidentele lasten			-261.082	-50.000	-	-
Saldo lasten			-2.671.490	-2.245.770	-2.234.894	-2.241.227
TOTAAL MARREKRITE						
Saldo structurele baten en lasten			-66.098	-69.816	-36.862	10.446
Saldo incidentele baten en lasten			28.918	20.000	-	-
			-37.180	-49.816	-36.862	10.446

We lichten het geprognosticeerde begrotingsresultaat in hoofdstuk 2 per programma toe.

1.2 Samenstelling bestuur en organisatie

Het algemeen bestuur (AB) bestaat, tussentijdse mutaties daargelaten, op 1 januari 2025 uit de volgende leden:

Algemeen Bestuur	
deelnemers	*bestuursleden*
Provincie Fryslân (voorzitter)	De heer Douwstra
Gemeente Achtkarspelen	De heer Spoelstra
Gemeente Dantumadiel	De heer Kempenaar
Gemeente De Fryske Marren	De heer Van Iddekinge
Gemeente Harlingen	De heer Schoute
Gemeente Heerenveen	Mevrouw Rinkes
Gemeente Leeuwarden	De heer Reitsma
Gemeente Noardeast-Fryslân	Mevrouw Slijver
Gemeente Opsterland	De heer Jonkman
Gemeente Smallingerland	De heer Hoekstra
Gemeente Súdwest-Fryslân	De heer Rietman
Gemeente Tytsjerksteradiel	Mevrouw Willemsma
Gemeente Waadhoeke	Mevrouw Van der Meer
Gemeente Weststellingwerf	De heer Hoen

Het dagelijks bestuur (DB) bestaat op 1 januari 2025 uit de volgende leden:

Dagelijks Bestuur	
deelnemers	*bestuursleden*
Provincie Fryslân (voorzitter)	De heer Douwstra
Gemeente De Fryske Marren	De heer Van Iddekinge
Gemeente Leeuwarden	De heer Reitsma
Gemeente Noardeast-Fryslân	Mevrouw Slijver
Gemeente Opsterland	De heer Jonkman
Gemeente Súdwest-Fryslân	De heer Rietman

1.3 Leeswijzer

De opbouw van de begroting wordt in belangrijke mate voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en ziet er als volgt uit:

- In Hoofdstuk 2 treft u de beleidsbegroting aan, bestaande uit de plannen voor het jaar 2025, onderverdeeld naar de programma's Bedrijfsvoering, Waterrecreatie, Landrecreatie, Baggeren, Ontwikkelingen en tot slot het programma Wimpels, Donaties & Vrijwilligers.
- Hoofdstuk 3 bestaat uit de paragrafen waar we ingaan op de bedrijfsvoering, de financiering, het weerstandstandsvermogen en het onderhoud van onze kapitaalgoederen.
- In de Financiële Begroting (Hoofdstuk 4) schetsen wij een beeld van onze financiële positie en geven wij met onze meerjarige investeringsplanning een financiële doorkijk naar de jaren 2026 – 2028. Hier vindt u ook de verplicht voorgeschreven bijlagen uit het BBV.

2 Beleidsbegroting

2.1 Programmaplan

2.1.1 Beleidskader

Recreatieschap Marrekrite onderhoudt en beheert ongeveer 33 kilometer aan vrije ligplaatsen in het Friese buitengebied, zorgt voor het afvoeren van recreatieafval en voor het onderhouden van het groen bij de ligplaatsen (maaien en snoeien). Ook het op diepte houden van de ligplaatsen is vanouds een taak. Op zeer bescheiden schaal onderhoudt het schap ook boeien en bakens in recreatievaarten.

Op het domein landrecreatie is Marrekrite vooral actief met het onderhoud aan de fiets- en de wandelknooppuntnetwerken, maar ook met de toeristische opstappunten (TOP's). Ook het in kaart brengen en actueel houden van alle routes in Fryslân behoort tot het werk van het schap.

Daarnaast verricht Marrekrite namens - en voor - de deelnemers (provincie Fryslân en gemeenten) nog tal van andere taken, die we in dit verband niet alle benoemen. Doel van dit alles is *een uniforme, toeristisch- recreatieve basisinfrastructuur op water en land te bewerkstelligen*. Daartoe wordt, behalve met de deelnemende Friese gemeenten en de provincie Fryslân nauw samengewerkt met partijen als Merk Fryslân, Wetterskip, It Fryske Gea (IFG), Staatsbosbeheer (SBB) en vele anderen.

2.1.2 Programma's

De begroting van Recreatieschap Marrekrite bestaat uit zes programma's:

1. Bedrijfsvoering
2. Waterrecreatie
3. Landrecreatie
4. Baggeren
5. Ontwikkelingen
6. Wimpels, Donaties & Vrijwilligers

2.2 Programma Bedrijfsvoering

Het achterliggende doel van het programma 'Bedrijfsvoering' is, dat de primaire processen binnen de organisatie effectief verlopen en dat er goed wordt samengewerkt met – en namens - deelnemers en bestuur. De kosten die betrekking hebben op de bedrijfsvoering zijn onder andere: personeelskosten, secretariaatskosten, kantoorkosten en communicatie. Maar ook zaken als de aan- en verkoop van grond, de waterschapslasten en ruilverkavelingsrente worden verantwoord onder dit programma.

We rekenen de loon- en salariskosten van onze medewerkers toe aan de programma's en aan de investeringen waar deze betrekking op hebben. Dit doen we middels een integraal uurtarief. Dit tarief bevat ook de niet direct toe te rekenen loon- en salariskosten van de ondersteunende functies, de zogenaamde overhead. Het overheadpercentage is - ten behoeve van een juiste vervaardigingsprijs van onze producten en dienstverlening - voor 2025 geactualiseerd en berekend op 28,21%.

2.2.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Wij werken eraan de interne organisatie op orde te houden, zodat wij onze taken naar behoren kunnen uitvoeren, de deelnemers en het bestuur kunnen adviseren en hun belangen zo goed mogelijk kunnen behartigen.

2.2.2 Huisvesting

Marrekrite is per april 2022 naar het voormalige provinciale steunpunt in Uitwellingerga verhuisd. Deze locatie is bij uitstek geschikt onze organisatie omdat we hier eindelijk de functies *kantoor, werkplaats en haven* bij elkaar hebben gebracht. Dit biedt ons op veel vlakken voordeel boven de situatie waarin we de afgelopen jaren werkten.
Aangezien wij voor het gebruik van deze voorzieningen met de provincie een langlopende overeenkomst zijn overeengekomen, zijn op dit punt geen bijzondere zaken te verwachten.

2.2.3 Personeel

In de bovenstaande tabel zijn de overheadkosten de meest bepalende factor. Het betreft de kosten die geen directe relatie hebben met de dienstverlening van Marrekrite en die we niet op grond van de integrale kostprijs kunnen toerekenen aan onze producten. Door het proces van "insourcing" van taken zien we de personeelslasten van Marrekrite iets groeien. Daar staat tegenover dat we de inhuur van derden en het uitbesteden van werk steeds verder kunnen beperken.

Marrekrite werkt in 2025 met een formatie 8,67 fte en heeft hiervoor naar verwachting 11 personen in dienst. Van de formele formatie van 8,67 fte rekenen we 2,44 fte tot de overhead. Het overige personeel rekenen we toe aan de programma's Waterrecreatie en Landrecreatie. De gemiddelde parttime-factor bedraagt 87%. Waar specifieke kennis noodzakelijk is en dit doeltreffend en doelmatig is, kopen we dit in. Voor 2025 gaat het hierbij (voorzienbaar) om noodzakelijke financiële ondersteuning. Ook is inhuur op het vlak van weg- en waterbouw noodzakelijk. Daarnaast huren we in de uitvoering van het maaiwerk ook mensen van buiten in, in eerste instantie vanuit SW.

2.2.4 Wat mag het kosten?

Bedrijfsvoering	**JR2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Baten		2.086.898	2.157.668	1.918.812	1.970.377	2.023.488
Lasten		-1.022.590	-1.166.781	-697.134	-669.721	-666.992
Saldo (voor bestemming)		1.064.308	990.887	1.221.678	1.300.656	1.356.495
Onttrekking uit reserves		250.000	250.000	50.000	-	-
Toevoegingen aan reserves		-	-	-	-	-
Saldo (na bestemming)		1.314.308	1.240.887	1.271.678	1.300.656	1.356.495

2.3 Programma Waterrecreatie

Onder het programma Waterrecreatie vallen alle taken die betrekking hebben op het vernieuwen en het vervangen, alsmede het beheer en onderhoud, van de infrastructuur op en om het water. De taken variëren van (regie op) nieuwe investeringen en vervangingsinvesteringen, het uitvoeren van dagelijks onderhoud, recreatieafvalinzameling, groenbeheer tot werken aan een uniformere brug- en sluisbediening.

2.3.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?

Dagelijks Onderhoud

De kosten die voortkomen uit kleinere reparaties, die wij in eigen beheer uitvoeren of uitbesteden aan derden, rekenen we tot de kosten op de post *dagelijks onderhoud* (DO). Door de grootschalige vervangingsinvesteringen van de afgelopen jaren en door ook de komende tijd duurzame steigers en damwanden te blijven bouwen, kunnen wij het dagelijks onderhoud uitvoeren met een relatief beperkt budget, alsmede een minimale bezetting qua personeel en materieel.
Opmerkelijk is wel dat dat we laatste jaren opeens met een serie branden aan voorzieningen zijn geconfronteerd. Voorheen kenden we dit fenomeen eigenlijk niet. De benodigde reparaties rekenen we in principe toe aan de post “dagelijks onderhoud”. Duidelijk is dat zaken als branden een flinke invloed hebben op het benodigde budget, terwijl deze kosten tegelijk niet te begroten zijn.

Vervangingsinvesteringen

Per 2018 activeren wij de investeringen in de vervanging van aanlegvoorzieningen (investeringen met maatschappelijk nut). De voortgang in de uitvoering van de investeringsopgave wordt verantwoord in de voortgangsrapportage (herfst) en in de jaarstukken (voorjaar).
Voor de volledigheid geven wij in het onderstaande een samenvatting van een aantal belangrijke beleidskeuzes van waaruit de jaarlijkse vervangingsopgave al vele jaren wordt gedestilleerd:

a) Zoveel mogelijk werken vanuit kennis en data met betrekking tot het gebruik van voorzieningen (tellingen, provinciale monitoringscijfers, observaties) en trends in de watersport, zodat er een goed beeld ontstaat van de benodigde capaciteit.
b) Ligplaatsen waar mogelijk aansluiten op fiets- en wandelstructuren.
c) Nieuwe plekken realiseren en elders meters inleveren (waar dat verantwoord is), om zo te werken aan een optimalere spreiding over Fryslân, zonder te groeien.
d) Zoveel mogelijk locaties behouden, maar wel afslanken op locaties met erg grote capaciteit.
e) Waar mogelijk het eigendom van percelen afstoten en focussen op recreatief medegebruik.
f) Duurzaam materiaalgebruik: hout vervangen door kunststof (KLP) en beton.
g) Locaties damwanden in principe alle behouden. Vervangen door beton-kunststof exemplaren.
h) Steigers waar mogelijk vervangen door damwanden (in overleg met terreinbeheerders en rekening houdend met natuurdoelen).

Groenbeheer

Al jaren kijken we met grote interesse naar wat zich in de SW afspeelt. Dat het werven van assistenten op onze maaiboten (uit de SW) steeds moeilijker wordt, tekent zich al geruime tijd af. In 2023 heeft dit er al toe geleid dat we delen van ons werk bij derden moesten neerleggen, waardoor we met stevige tarieven te maken kregen, fors meer dan we gewend waren.

We zitten dus in een overgangsfase van het werken met SW-ers naar werken met de reguliere markt. In de loop van 2024 zal dit zich verder uitkristalliseren, wat mogelijk op een later moment tot een bijstelling van de begroting aanleiding kan geven. Dit op het moment dat we er opnieuw niet in slagen om personeel vanuit de SW aan te trekken.

Recreatieafval

Marrekrite wordt alom geprezen voor een zeer belangrijke en unieke vorm van dienstverlening, namelijk het werk met de milieuboot, onze vuilniswagen op het water. Met 120 containers op zo'n 60 plekken in de provincie, halen wij gedurende het seizoen ongeveer 175 ton recreatieafval op.
Dit is vanouds een tijdrovende klus, die veel vraagt van mensen en materieel. De laatste jaren zijn er forse slagen gemaakt om dit werk efficiënter te laten verlopen, zoals in het Jaarverslag 2022 te lezen is. Tegelijk is er de laatste tijd veel geïnvesteerd in de boot, maar met de aangescherpte regels en strengere inspecties is ook duidelijk dat we nog niet klaar zijn.

In 2024/2025 zal helderder worden hoe de toekomst er wat dat betreft uit komt te zien. Ook zal er, nu steeds meer containers aan vervanging toe zijn, gekeken moeten worden naar de wijze van inzamelen. Misschien moeten we wel een doorstart gaan maken met een ander type container. Dat vraagt automatisch ook aanpassingen aan de kraan. Ook moet er nagedacht worden over het wellicht scheiden van glas. Nu gaat alle afval in één grote container en vindt na-scheiding bij Omrin plaats. Helder is dat wij niet eenzijdig kunnen opereren. Veranderingen in het *inzamelen* hebben een direct gevolg voor de *verwerking* bij Omrin. Zodra deze zaken zich duidelijker aftekenen zal er ook meer zicht komen op de financiële gevolgen.

Adviescommissies en werkgroepen

In 2016 is - op verzoek van de deelnemers - de werkgroep "Harmonisatie Brug- & Sluisbediening" van start gegaan. In deze werkgroep zijn de deelnemers afgevaardigd die in hun gebied veel met bruggen en sluizen te maken hebben. Marrekrite organiseert minimaal tweemaal per jaar een vergadering en treedt daarbij op als voorzitter.
Hoewel de uiteindelijke opdracht van de werkgroep is te werken aan een zo klantvriendelijk en homogeen mogelijk bedieningsregime van de bruggen en sluizen in de provincie, wordt deze vooral gebruikt als platform om allerlei lopende zaken met elkaar af te stemmen. Daarom vergaderen we in ieder geval een keer vóór de start van het nieuwe seizoen en één keer als het seizoen voorbij is.

In 2016 is ook een tweede werkgroep onder voorzitterschap van Marrekrite van start gegaan, "Camperen, Kamperen & Handhaving". In deze werkgroep hebben R&T-ambtenaren zitting, die de regio's vertegenwoordigen. Zij denken en werken mee aan voorstellen, die eraan bijdragen dat we zaken rondom de betreffende domeinen (camperen, kamperen, handhaven) goed en vooral uniform voor onze gehele provincie kunnen regelen.
Sinds enige tijd wordt er vrijwel uitsluitend gewerkt aan de opgave "camperen". Voortgang op de domeinen "kamperen" en "handhaving" is zeer gewenst, maar helaas door krapte in capaciteit geen prioriteit. Dat wil niet zeggen dat hier geen grote uitdagingen liggen. Vooral het thema "handhaving" is ons al jaren een stevige doorn in het oog. Op "langliggers" mag Marrekrite bijvoorbeeld niet handhaven, terwijl de watersport ons hier wel op aanspreekt. De betreffende boten liggen immers op onze plekken. Wij hebben de vurige wens dat we op dit vlak met onze deelnemers stappen kunnen zetten. Als we niets doen, wordt het probleem alsmaar groter (het zogenaamde "broken windows fenomeen") en Marrekrite blijft in haar maag zitten met een probleem dat we niet mogen oplossen omdat we geen bevoegdheden hebben. Dat is frustrerend.

2.3.2 Wat gaat het kosten?

Waterrecreatie	**JR2023**	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Baten		16.158	16.643	17.142	17.656	18.186
Lasten		-886.867	-823.289	-860.327	-866.899	-866.915
Saldo (voor bestemming)		-870.709	-806.646	-843.185	-849.243	-848.729
Onttrekking uit reserves		-	-	-	-	-
Toevoegingen aan reserves		-	-	-	-	-
Saldo (na bestemming)		-870.709	-806.646	-843.185	-849.243	-848.729

2.4 Programma Landrecreatie

Binnen het programma Landrecreatie gaat het om: het beheer en onderhoud van de fiets- en wandelknooppuntnetwerken, overige routestructuren, toeristische overstappunten (TOP's), het initiëren en faciliteren van nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van de infrastructuur voor de landrecreatie, alsmede het coördineren van nieuwe en bestaande netwerken in Fryslân.

2.4.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?

Fiets- en wandelknooppuntnetwerken

We voeren het onderhoud aan beide knooppuntnetwerken (fietsen en wandelen) elk jaar uit via één uitgebreide inspectie- en schoonmaakronde. Incidentele meldingen, waaronder schades, verhelpen we jaarrond.

Daarnaast voeren we jaarlijks ook trajectwijzigingen door, bijvoorbeeld vanwege infrastructurele werken, wensen van derden, kwaliteitsverbetering in verband met de aansluiting op ligplaatsen en TOP's, e.d. Waar mogelijk brengen we de kosten daarvan in rekening bij het project dat de aanleiding is voor de wijziging, dan wel, bij de opdrachtgever van de wijziging. Is het niet mogelijk de kosten elders in rekening te brengen, dan is er in ons eigen budget beperkt ruimte om een enkele noodzakelijke trajectwijzigingen door te kunnen voeren.

De bovenstaande aanpak is niet alleen efficiënt gebleken, mede hierdoor zijn wij als Fryslân in de kwaliteitsmonitor van het Landelijk Fietsplatform al jaren één van de beste fietsregio's. We streven ernaar deze toppositie te behouden.

De (onderhouds)kosten voor het beheer van, en onderhoud aan, de netwerken vallen onder de algemene bijdrageregeling. Waar incidenteel grotere investeringen noodzakelijk zijn (met name trajectwijzigingen), maken we hierover vooraf extra afspraken met de deelnemers.
Er is tot eind 2024 een lopend onderhoudscontract met een aannemer. Voor de periode vanaf 2025 zal het onderhoud aan de netwerken en TOP's in 2024 opnieuw worden aanbesteed.

Zowel het fiets- als wandelnetwerk zijn in de periode 2018/2019 gereviseerd. De bebording van het fietsnetwerk is volledig vervangen en het wandelnetwerk is verder afgerond (provinciedekkend) en waar nodig is daar groot onderhoud gepleegd. Ook bij deze netwerken zien we dat, door het gebruik van gerecycled kunststof voor de dragers, deze een lange levensduur hebben. Een groot deel staat al sinds de realisatie van de netwerken (waarvan de eerste reeds in 2003) in het veld. Bij de revisie is destijds dan ook geconcentreerd op de bebording zelf. Voor de bebording gaan we uit van een levensduur van ca. 10 jaar, maar ook hier zien we dat in de praktijk vaak een langere levensduur mogelijk is. Daarnaast worden borden, indien ze erg slecht zijn, ook al tijdens het dagelijks onderhoud vervangen. Voor de komende jaren voorzien wij dan ook nog geen groot onderhoud voor het fiets- en wandelnetwerk.

Toeristische overstappunten (TOP's)

We zien al jaren dat het TOP-project veel tijd en inzet van onze mensen vraagt. Wij doen het werk voor de deelnemers feitelijk "gratis". Er staan namelijk geen extra middelen tegenover onze eigen ureninzet, ondanks het feit dat het om een tijdelijk project gaat. Als de beoogde TOP's (ca. 40 stuks) straks eenmaal in veld staan, breekt de fase van puur beheer en onderhoud aan. Die taak ligt ook bij Marrekrite en is voor ons logisch en pragmatisch in te vlechten in ons takenpakket. De beheer- en onderhoudskosten van de al gerealiseerde TOP's zijn reeds onderdeel van de algemene bijdrageregeling. Dit is echter gebaseerd op 10 TOP's (het aantal dat rond 2022, de start van de nieuwe bijdrageregeling, gerealiseerd was). De komende jaren zullen, door de toename van het aantal TOP's, de beheer- en onderhoudskosten stijgen.

Voor de TOP's worden jaarlijks twee inspectierondes uitgevoerd. Incidentele meldingen worden jaarrond verholpen.

Om wat meer snelheid in de realisatie van nieuwe TOP's te brengen, is in 2022 in overleg met het bestuur extra mankracht binnengehaald, maar omdat er tegelijkertijd mensen de organisatie verlieten, schoten we hier per saldo weinig mee op. In 2025 zullen we het opnieuw van onze vaste bemanning moeten hebben, aangezien het contract met de huidige, extra kracht half 2024 afloopt. Dat brengt als risico met zich mee dat het nog langer duurt voor alle gewenste TOP's gerealiseerd zijn.

Het duurt soms maanden voor een TOP er ook echt staat. Er is nóg een factor die maakt dat het TOP-project, hoe belangrijk het ook is, niet de gewenste versnelling krijgt. Marrekrite heeft in de realisatie een regierol, terwijl wij niet de mogelijkheid hebben om zaken bij de betrokken partijen af te dwingen. We zijn een voorzitter zonder hamer. Zo zien we dat zaken onnodig lang duren, omdat aan andere zaken meer prioriteit wordt gegeven. We zitten soms lang in de wachtkamer en dat vertaalt zich in lange doorlooptijden. Dit leidt tot ambtelijk-bestuurlijke spagaten waar wij ons niet altijd gemakkelijk bij voelen. Het enige dat wij kunnen doen is werken aan diverse TOP's tegelijk. Als we moeten wachten in het ene deelproject, kunnen we misschien weer door in het andere.

2.4.2 Wat gaat het kosten?

Landrecreatie	**JR2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Baten		-	-	-	-	-
Lasten		-343.000	-435.420	-441.908	-451.467	-460.096
Saldo (voor bestemming)		-343.000	-435.420	-441.908	-451.467	-460.096
Onttrekking uit reserves		-	-	-	-	-
Toevoegingen aan reserves		-	-	-	-	-
Saldo (na bestemming)		-343.000	-435.420	-441.908	-451.467	-460.096

2.5 Programma Baggeren

Op het domein baggeren is het lastig gebleken de snelheid te maken die we wensen. De laatste jaren lukte het ons niet om de begrote budgetten ook daadwerkelijk aan te wenden. Per saldo is er dus weinig gebeurd, in de zin van uitvoerend werk bij de voorzieningen. Dit komt door een combinatie van factoren, waarbij technisch-procedurele zaken (PFAS, onderzoeken, vergunningen) in relatie tot een beperkte capaciteit (mankracht) de belangrijkste zijn. Ondertussen zijn de prijzen enorm gestegen, waardoor helder is dat we – als we eenmaal aan het werk zijn – duidelijk minder kunnen doen dan eerder werd gedacht.
Beperkte mankracht, complexe regelgeving en ingewikkelde kwesties rondom PFAS, en dergelijke, zijn niet de enige zaken die vertragend werken. In de realisatie van onze ambities blijven we ook mede afhankelijk van de inzet van andere waterbeheerders (provincie, gemeenten, waterschap). Duidelijk is dat zelfstandig baggeren relatief duur is, zeker voor een kleine partij als Marrekrite. Het zou goed zijn als de overheden in Fryslân nauwer gaan samenwerken, iets waar Marrekrite al jaren voor pleit. Feitelijk is de huidige situatie vergelijkbaar met hetgeen in de Begroting 2024 werd geschetst.

We hebben een bestemmingsreserve Baggeren (BB) opgebouwd, die we – zolang we niet definitief zicht hebben op de meerjarige baggerverplichtingen - behandelden *als ware het een voorziening*.
Tot het moment dat we beter weten waar we het over hebben, hebben we de exploitatielasten voor deze baggeropgave met een jaarbudget van € 250.000 structureel in onze begroting verwerkt.

We hebben met ons Plan van Aanpak Baggeren, waarmee het algemeen bestuur eind 2020 heeft ingestemd, een eerste aanzet gegeven voor het prioritair baggeren van onze meest populaire ligplaatsen (“top 12”) en kiezen voor het overige voor maatwerk en aansluiting bij de verwachtingen van de watersport.
In het Baggerplan uit 2020 is tevens duidelijk aangegeven, dat structureel aan de baggeropgave werken voor Marrekrite een nieuw fenomeen is. We kennen de situatie onder water niet zo goed als die erboven. Dat betekent dat we werkenderwijs de komende jaren kennis zullen opdoen, waarmee onze meerjarige prognoses de komende tijd steeds betrouwbaarder zullen worden. Wat er werkelijk op langere termijn structureel nodig is aan middelen, weten we daarom pas over een aantal jaren: we moeten eerst weten wat de gemiddelde aanslibbing op de belangrijkste plekken is.

2.5.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?

“Het op diepte brengen/houden van ligplaatsen” is het bestedingsdoel voor de bijdragen van de deelnemers in het kader van het programma Baggeren. In de praktijk betekent dit grofweg het baggeren tot 4 meter vóór de aanlegplaats en over de hele lengte van die aanlegplaats. Om een start te maken met projectmatig baggeren, hebben we gesteld dat onze Top 12 ligplaatsen (de meest bezochte locaties) prioriteit hebben. De 80/20-regel leert immers dat als onze inzet zich op de juiste 20% richt, we hiermee 80% van de klachten/problemen kunnen voorkomen.

2.5.2 Wat gaat het kosten?

Baggeren	**JR2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Baten		-	-	-	-	-
Lasten		-250.000	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
Saldo (voor bestemming)		-250.000	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
Onttrekking uit reserves		-	-	-	-	-
Toevoegingen aan reserves		-	-	-	-	-
Saldo (na bestemming)		-250.000	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000

2.6 Programma Ontwikkelingen

Binnen het programma Ontwikkelingen kunnen nieuwe (incidentele) ontwikkelingen in gang worden gezet rondom voorzieningen van Marrekrite en/of de infrastructuur voor de water- en landrecreatie. Voorstellen voor projecten als deze worden, na goedkeuring van het bestuur, uit dit programma betaald. Op deze wijze kan Marrekrite haar ambitie op het vlak van innoveren en verduurzamen handen en voeten geven en bijdragen aan het aantrekkelijker maken van Fryslân als dé provincie voor water- en landrecreatie. Dit ligt in lijn met ons statutaire doel: *het verbeteren van het leefklimaat van de inwoners (recreanten) en de bevordering van het toerisme.*

2.6.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?

We hanteren jaarlijkse budgetten voor “ontwikkelingen/innovaties” op de domeinen water en land. Omdat het veelal gaat om het inspringen op zaken die zich relatief onverwacht voordoen, is het begroten hiervan lastig. Desondanks hebben we sinds 2023 hiervoor extra (structurele) middelen opgenomen in de begroting. Het bestuur kan in voorkomende gevallen ook besluiten om voor zaken als deze geld in te zetten uit de Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie (BIOR).

2.6.2 Wat gaat het kosten?

Ontwikkelingen	**JR2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Baten		-	-	-	-	-
Lasten		-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Saldo (voor bestemming)		-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Onttrekking uit reserves		-	-	-	-	-
Toevoegingen aan reserves		-	-	-	-	-
Saldo (na bestemming)		-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000

2.7 Programma Wimpels, donateurs en vrijwilligers

Binnen dit programma komen alle inkomsten en uitgaven samen, die te maken hebben met de wimpelverkopen, de vrijwilligerszaken en met de donateurs die de Marrekrite ondersteunen.

2.7.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?

Wimpels

Watersporters dragen bij aan het in stand houden van onze aanlegvoorzieningen door het vrijwillig kopen van de bekende Marrekrite-wimpel. Per 2024 hebben we, voor het eerst in jaren, een verhoging van de prijzen doorgevoerd. Van alle 3 typen wimpels is de prijs met € 5 verhoogd. Per 2024 kost de “kleine” (standaard) wimpel € 20, de middelgrote € 25 en de grote wimpel € 30.
In 2023 is geëxperimenteerd met een variant op de wimpel in de vorm van een sticker. Wij noemen dit het *vignet*. Ook in 2024 zal hiermee worden geëxperimenteerd. Tot nu toe lopen de vignetten nog niet erg hard, maar het is nog te vroeg om conclusies te trekken. Op aanraden van onze vrijwilligers kiezen wij ervoor om voor het vignet dezelfde prijs aan te houden als voor de kleine wimpel. Dit om onderlinge verdringing te voorkomen.

Vrijwilligers

We hebben een stabiele, positieve groep vrijwilligers (circa 25 mensen) die ons op goede wijze aanvult in onze werk, met name op de gebieden *wimpelverkoop* en *toezichthouden*. Hoewel we af en toe nog een nieuwe vrijwilliger mogen verwelkomen, zien we het aantal actieve vrijwilligers per saldo elk jaar iets teruglopen, bijvoorbeeld als gevolg van leeftijd of gezondheid. Het is duidelijk dat wij de komende tijd rekening moet houden met een verdere afname van het aantal actieve vrijwilligers.
Dit is geen nieuw feit en daarom anticiperen wij hier al jaren op, onder meer door onze webshop verder te professionaliseren en ons meer te richten op online verkoop.

Wat de *inspecties* betreft, ook hier worden we steeds onafhankelijker van de inzet van vrijwilligers. Door goede keuzes te maken qua toepassing van materiaal en qua bouw en constructie, krijgen we het onderhoud aan onze voorzieningen steeds beter onder controle. De oude houten steigers en damwanden die we voorheen beheerden, vroegen veel meer aandacht en zorg dan de huidige, duurzaam gebouwde versies. Wij merken de effecten hiervan op allerlei fronten in de organisatie, zowel qua inzet van personeel als in de kosten van reparaties. De taak van de vrijwilligers wordt hiermee steeds lichter, iets dat mooi in lijn loopt met het feit dat de betreffende mensen steeds ouder worden.

Donateurs

Marrekrite streeft ernaar dat zoveel mogelijk watersporters donateur worden. Dit maakt een deel van de wimpelverkoop voor ons voorspelbaar en beter stuurbaar. Daarbij, donateurs betalen net iets meer, dan mensen die de wimpel “gewoon” kopen en geven daar bovenop vaak ook nog een vrijwillige extra bijdrage.
Het potentieel aan nieuwe donateurs is groot. De meeste mensen zijn namelijk zeer trouw in het kopen van de wimpel. Velen zijn door hun trouwe herhaalaankoop in feite al een soort donateur, alleen nog niet in formele zin. Via een “echt” donateurschap bekrachtigen we hun trouw en borgen de relatie. Dat is voor alle partijen goed en daarom stimuleren wij mensen actief om donateur te worden. Dit lukt prima. In een paar jaar tijd zijn we van 500 naar circa 900 donateurs gegaan.

Hoewel Marrekrite voor het overgrote deel van de wimpelverkoop nog op oude, vertrouwde verkooppunten en op watersportverenigingen steunt, zullen we ongetwijfeld de komende jaren zien dat de online verkoop via onze webshop blijft groeien. Dit zal een effect hebben op ons secretariaat, de plek waar de gehele wimpelorganisatie wordt aangestuurd. Hoe meer wimpels we online verkopen, hoe meer inpak- en verzendwerk er bij ons op kantoor is.

Overigens gaat het daarbij wel om pieken in de belasting, we hebben het er een korte periode heel druk mee. Helaas is dat net de periode waarin het ook erg druk is met het opmaken van de jaarstukken, de controles van de accountants, en dergelijke. Ook dat is goed voelbaar op het secretariaat, aangezien ook de hele boekhouding hier wordt gedaan.
Het secretariaat (officemanagement) is het hart van onze compacte organisatie. Als er iets fout gaat, is het hier het eerst en het best voelbaar. Met de veranderingen die eraan komen, zullen we dus toe gaan naar een grotere formatie. Een andere optie is om de verzending van de wimpels volledig buiten de organisatie te plaatsen, bijvoorbeeld in samenwerking met de SW. Hiermee geven we echter een heel gevoelig domein uit handen. We hebben nu erg weinig klachten en dat willen we graag zo houden.

2.7.2 Wat gaat het kosten?

Wimpels, donateurs en vrijwilligers	**JR2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Baten		200.000	210.000	210.000	210.000	210.000
Lasten		-21.020	-26.000	-26.400	-26.808	-27.224
Saldo (voor bestemming)		178.980	184.000	183.600	183.192	182.776
Onttrekking uit reserves		-	-	-	-	-
Toevoegingen aan reserves		-	-	-	-	-
Saldo (na bestemming)		178.980	184.000	183.600	183.192	182.776

3 Paragrafen

3.1.1 Lokale heffingen

Hoewel een verplichte paragraaf op grond van het BBV, kent Recreatieschap Marrekrite geen Lokale Heffingen.

3.1.2 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Het weerstandsvermogen is het vermogen om de financiële risico's van de GR Marrekrite te kunnen opvangen, zonder dat dit directe gevolgen heeft voor de lopende bedrijfsvoering. Om te kunnen bepalen of het weerstandsvermogen van Marrekrite per 31 december 2025 toereikend is, beoordelen we welke risico's het schap loopt en wat de mogelijke (financiële) impact van deze risico's is.

		JR2023			begroting 2024			begroting 2025		
		Begin	*Resultaat*	*Eind*	Begin	Resultaat	Eind	Begin	Resultaat	Eind
A	Algemene Reserve (AR)				3.720.719	-250.000	3.470.719	3.470.719	-250.000	3.220.719
B	Bestemmingsreserve Baggeren (BB)				300.000	-	300.000	300.000	-	300.000
C	Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie (BIOR)				164.138	-	164.138	164.138	-	164.138
	SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES				4.184.857	-250.000	3.934.857	3.934.857	-250.000	3.684.857
	RESULTAAT NA MUTATIES RESERVES					9.579			-37.180	

<u>Algemene Reserve</u>

De algemene reserve dient ter dekking van de onvoorziene uitgaven. Het grootste risico voor Marrekrite is dat we - als gevolg van ziekte, vertrek of uitval - extra of duurder personeel moeten aantrekken om de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen blijven garanderen. In dergelijke gevallen moeten we teruggevallen op interim-personeel of op uitzendkrachten die, in directe kosten gerekend, duurder zijn dan eigen mensen. De kans dat dit risico zich voordoet is reëel. Daarom houden we voorzichtigheidshalve voor dit risico een bedrag aan ter grootte van 50% van de jaarlijkse personeelskosten. In 2025 bedragen de begrote personeelskosten circa € 700.000, wat in een benodigde weerstandscapaciteit resulteert van € 350.000. De algemene reserve zit daar ruimschoots boven. Per begroting 2022 tot en met 2026 doen we jaarlijks een vermogensuitkering, naar rato van de deelnemersbijdrage. Deze uitkering hebben we per 2023 in de begroting verwerkt met daartegenover een onttrekking aan de algemene reserve, uit te betalen vóór 31 december van het begrotingsjaar. In principe wordt er geen nieuw vermogen meer opgebouwd. Eventuele tekorten onttrekken we aan het eigen vermogen.

In deze begroting handhaven we de begrote uitbetaling van het vermogen tot en met 2026. Daarna evalueren we en kijken in welke mate verdere afbouw van vermogen op verantwoorde wijze kan plaatsvinden. Dat is ook meteen een passend moment om opnieuw naar de bijdrageregeling te kijken.

Eventuele materiële risico's in de vaste organisatiekosten schatten we als zeer beperkt in, omdat hier in belangrijke mate sprake is van flexibiliteit, dan wel van dekking via verplichte verzekeringen.
Nu Marrekrite gevestigd is in het voormalige provinciale steunpunt in Uitwellingerga, is ook duidelijk dat hier voor ons nauwelijks risico's uit voortvloeien. Er is sprake van een langlopend huurcontract en de zorg voor het pand ligt bij de provincie.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve Baggeren bedraagt € 300.000. Deze reserve dient als “achtervang” achter de exploitatielasten van de onderhoudsopgave Baggeren als ware het een voorziening.

De bestemmingsreserve Ontwikkeling (BIOR) bedraagt € 164.000 en is ingesteld om nieuwe (incidentele) ontwikkelingen op het gebied van waterrecreatie of landrecreatie mogelijk te maken op het moment dat de aanwezige exploitatiemiddelen onvoldoende zijn. De bestemmingsreserve dient niet ter dekking van structurele exploitatielasten die uit deze initiatieven voort kunnen vloeien.

Aanwezige stille reserves

Naast bovenstaande reserves beschikt Marrekrite ook over meerdere water- en grondkavels. In het verre verleden zijn deze veelal “om niet” verkregen en niet op de balans gewaardeerd. Het BBV staat herwaardering van deze bezittingen niet toe. De omvang van de stille reserves op dergelijke kavels is op de balansdatum niet bepaald. Als gevolg van allerlei heroverwegingen kan het bestuur besluiten om kavels te verkopen aan boeren, natuurorganisaties of andere belangstellenden. Op dat moment dient er getaxeerd te worden.

Financiële kengetallen

Meerjarenbegroting 2025-2028	*Jaarrekening*	*2024*	Meerjarenbegroting			
Kengetallen	*2023*		*2025*	*2026*	*2027*	*2028*
Netto schuldquote		320%	306%	335%	325%	299%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		320%	306%	335%	325%	299%
Solvabiliteitsratio		51%	33%	32%	33%	33%
Structurele exploitatieruimte		13%	8%	-1%	-2%	0%
Grondexploitatie		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Belastingcapaciteit		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Netto schuldquote

Een positieve schuldquote geeft aan dat per saldo sprake is van een tekort aan (liquide) middelen. Na vele decennia hebben we per 2022 afscheid van het regime om onze werkzaamheden uit eigen middelen te dekken, omdat Marrekrite bij een gelijkblijvend investeringsniveau geen andere optie heeft dan lang vreemd vermogen aan te trekken. De hiermee gemoeide rentelasten zijn ingepast in de begroting. We verwachten in 2024, 2025 en 2026 nogmaals een langlopende lening te moeten aantrekken. De verwachte rentelasten zijn ingeprijsd in de begroting.

Solvabiliteitsratio

Naarmate het solvabiliteitspercentage hoger is, is een onderneming (of gemeenschappelijke regeling) beter in staat om aan de verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit van Marrekrite is, mede ook gelet op de beperkte organisatieomvang, goed te noemen en blijft ook naar de toekomst toe ruim voldoende. Wel is er duidelijk sprake van een dalende solvabiliteitspositie als gevolg van de toename van vreemd vermogen en de afbouw van eigen vermogen. Na 2026 zal de solvabiliteitsratio naar verwachting weer (licht) gaan stijgen.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoeveel vrije ruimte er structureel binnen de begroting aanwezig is. Een hoog percentage geeft aan dat de organisatie beschikt over een positief resultaat op haar structurele activiteiten. We hebben in de komende vierjarige periode een beperkte structurele ruimte in onze begroting, in vergelijking tot eerdere jaren. Deze beperktere ruimte geeft ons evenwel voldoende flexibiliteit om de werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden, te kunnen uitvoeren. Het begrote overschot op de exploitatie bij resultaatsbestemming vloeit in principe terug naar de deelnemers. Daar zal strikt op worden gestuurd.

3.1.3 Financiering

Tot nu toe kende Marrekrite geen paragraaf Financiering. Nu we te maken hebben met (lang) vreemd vermogen nemen we hier de verplichte tabellen op ten behoeve van het bepalen van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Marrekrite blijft ten aanzien van beide normen ruimschoots binnen de toepasselijke maxima.

Berekening renterisiconorm

		JR2023	2024	2025	2026	2027	2028
Grondslag: omvang oorspronkelijke begroting			2.543.477	2.671.490	2.245.770	2.234.894	2.241.227
Renterisiconorm (20% van grondslag)	**20%**		**508.695**	**534.298**	**449.154**	**446.979**	**448.245**
Renteherzieningen			-	-	-	-	-
Aflossingen			133.333	216.667	266.667	283.333	283.333
Renterisicobedrag			**133.333**	**216.667**	**266.667**	**283.333**	**283.333**
In % begroting			5,24%	8,11%	11,87%	12,68%	12,64%
Ruimte (+) / overschrijding (-)			375.362	317.631	182.487	163.646	164.912

Berekening kasgeldlimiet

			2024	2025	2026	2027	2028
Vlottende korte schuld	A		*20.000*	-	-	-	-
Vlottende Middelen	B		*26.066*	*-271.527*	*200.999*	*163.186*	*226.154*
Netto vlottende schuld	C=A-B		*-6.066*	*271.527*	*-200.999*	*-163.186*	*-226.154*
Kasgeldlimiet	D		*208.565*	*219.062*	*184.153*	*183.261*	*183.781*
Ruimte onder de kasgeldlimiet	D-C		*214.631*	*-52.464*	*385.152*	*346.448*	*409.934*
Begrotingstotaal			2.543.477	2.671.490	2.245.770	2.234.894	2.241.227
Kasgeldlimiet	8,20%		208.565	219.062	184.153	183.261	183.781

We hebben de benodigde langlopende lening om het liquiditeitstekort tot en met 2026 op te lossen indertijd becijferd op € 8,0 miljoen: inmiddels verwachten we € 8,5 miljoen nodig hebben. We trekken dit bedrag in tranches aan als lineair aflosbare lening: in 2022 hebben we een bedrag van € 4,0 miljoen aangetrokken. Vanaf 2024 trekken we –vermoedelijk in drie tranches- nog eens € 4,5 miljoen aan. Na 2026 breekt er een periode aan waarin er in de bestaande infrastructuur beperkter hoeft te worden geïnvesteerd, aangezien het grootste deel van de 33 km aan aanlegcapaciteit dan duurzaam is vervangen. Pas na 2045 verwachten we - op basis van de afschrijvingstermijnen - weer de eerste grootschalige vervangingsinvesteringen te moeten uitvoeren. We sluiten echter niet uit dat de levensduur van onze aanlegvoorzieningen veel langer zal blijken te zijn, maar werken vooralsnog het liefst vanuit het voorzichtigheidsbeginsel. Daarom schrijven we steigers in 40 jaar af en damwanden in 50 jaar.

Zoals u kunt zien zal het nodig zijn om in 2024 reeds maatregelen te treffen ten behoeve van aanvullende financiering en zullen we naar verwachting in 2024 een tweede langlopende lening moeten aantrekken. Gezien de huidige rentestand willen we deze zo scherp mogelijk aantrekken. We houden het bestuur op de hoogte van de ontwikkelingen en de financiële consequenties.

3.1.4 Onderhoud Kapitaalgoederen

Aanlegvoorzieningen

Wanneer al onze aanlegplaatsen in Fryslân achter elkaar zouden worden gelegd, blijkt dat we ongeveer 33 km aan voorzieningen in beheer hebben op de mooiste plekken in het buitengebied van de provincie. Daarnaast hebben we sinds eind 2020 in totaal 100 MarBoeien op het water liggen.

Containers

Onze circa 120 containers voor recreatie-afval blijven ‘s winters in het veld staan. Ze worden jaarlijks gecontroleerd en - indien nodig - gerepareerd door de schipper van de milieuboot. Zo borgen we de kwaliteit en verlengen we de levensduur. De meeste containers zijn inmiddels afgeschreven. Als repareren niet langer mogelijk of rendabel is, schaffen we (zo goed als) nieuwe exemplaren aan.

Werkschip (MK1)
Onze eerste werkboot is halverwege 2013 aanschaft en wordt gedurende 15 jaar afgeschreven (tot 2028). Het schip ligt tegenwoordig “voor de deur” in Uitwellingerga.
Het meeste onderhoud aan onze schepen en kleinere aanpassingen doen we zelf. Ingrijpende klussen worden op werven uitgevoerd, waarbij wij meestal zelf ook in uitvoerende zin betrokken blijven.

Milieuboot (MK2)
De milieuboot (containerboot) is eind 2013 aanschaft om het recreatie-afval met ingang van 2014 in eigen beheer te kunnen inzamelen. Vóór die tijd werd deze taak vanuit Boarnsterhim uitgevoerd.
De verwerking van het afval is en blijft een taak van Omrin. De schipper doet het dagelijks onderhoud aan het schip zelf, waar nodig bijgestaan door onze andere technische collega’s.

Duwponton
De werkponton is 6 x 4 meter groot en kan worden ingezet om klein onderhoudswerk te doen.

Borden netwerken en TOP’s
De informatiepanelen en borden van de knooppuntnetwerken blijven formeel in eigendom van de gemeenten. Ook de vervangingskosten worden door de gemeenten betaald. In totaal is in Fryslân (exclusief gemeente Ooststellingwerf) ruim 2800 km fietspad van knooppuntbebording voorzien (855 knooppunten). Op het gebied van wandelen geldt dat ruim 3800 km aan paden is voorzien van 2060 knooppunten.

Daarnaast worden in samenwerking met de gemeenten door de hele provincie TOP’s (toeristische overstappunten) geplaatst. De TOP’s moeten gaan functioneren als begin- en eindpunten voor routes en ommetjes die recreanten uitzetten in het betreffende gebied. De TOP’s staan op logische startpunten voor routegebonden recreatie of op plekken waar partijen dit willen stimuleren. Ook TOP’s blijven formeel in eigendom van de gemeenten.

Kantoorinventaris
De kantoorinventaris is in 2023 volledig afgeschreven. Aanschaffingen kleiner dan € 25.000 komen rechtstreeks ten laste van de exploitatie.

3.1.5 Verbonden partijen
Bij Marrekrite is geen sprake van Verbonden Partijen.

3.1.6 Bedrijfsvoering

Hieronder een overzicht van de vaste formatie bij Recreatieschap Marrekrite, met als peildatum 1 januari 2024.

Personeel (vastgestelde formatie)	
directeur	0,89
officemanager	0,67
medewerker communicatie	0,67
projectleider	0,89
coordinator landrecreatie	0,67
projectadviseur landrecreatie	1,00
technisch medewerker watersport	0,78
medewerker milieuboot	0,89
medewerker groenonderhoud	1,00
medewerker groenonderhoud	1,00
vacature	0,22
TOTAAL	8,67

WNT-verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum. Daaruit blijkt dat de honorering van de directeur van Recreatieschap Marrekrite ruim binnen het bezoldigingsmaximum valt.

Overhead

Het overheadpercentage voor 2025 hebben we berekend op 28,21% en is gebaseerd op 2,44 fte personeel dat overheadtaken uitvoert (waarvan 0,11 fte vacatureruimte). De overhead rekenen we als een opslag op het integrale uurtarief, dat we als directe kosten in rekening brengen ten aanzien van de respectievelijke programma's.

Kostendekkende tarieven

De integrale uurtarieven van onze medewerkers zijn gebaseerd op 1400 werkbare uren per jaar en zijn tenminste kostendekkend. Omdat deze tarieven naar personen te herleiden zijn, vormen deze geen onderdeel van deze begroting.

3.1.7 Grondbeleid

Recreatieschap Marrekrite heeft circa 170 percelen land in eigendom. Op de meeste percelen zijn voorzieningen gerealiseerd, maar er zijn ook enkele percelen waarop dat niet zo is. Er zijn locaties in of aan vaarwater (provincie, gemeenten, Wetterskip) of op eigendommen van natuurorganisaties.
Grondbezit is voor Marrekrite geen doel op zich, maar een middel om ligplaatsen te faciliteren.
Veel percelen hebben een beperkte (financiële) waarde, omdat deze geen nut hebben voor een andere bestemming en het veelal geïsoleerde snippers betreft. Boeren hebben er vaak geen belang bij, omdat het in veel gevallen buitendijks land betreft.
Verkoop voor commercieel gebruik is door dergelijke factoren vaak niet goed mogelijk. Toch is het van belang om zorgvuldig naar deze materie te blijven kijken. Bij eigendom liggen de onderhoudsplicht en de risico's wel bij Marrekrite. Dat betekent dat we soms kosten moeten maken, zonder dat hier echte voordelen tegenover staan. Onze doelen behalen we ook als het niet ons eigendom betreft.
Verkoop kan daarom wel degelijk interessant zijn, niet zozeer voor de opbrengst, maar om kosten te besparen. Daarom staan we hier - liefst met behoud van het recht van recreatief medegebruik – in principe positief tegenover. Het algemeen bestuur neemt hierover altijd het finale besluit.

4 Financiële begroting

4.1 Overzicht van baten en lasten

Hieronder een overzicht van de baten en lasten voor 2024. In de tabel wordt ook helder wat de stand en het verloop van de reserves is.

4.1 Overzicht baten en lasten 2024

	Marrekrite	Jaarrekening 2023			2024			2025		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	Bedrijfsvoering				2.086.898	-1.022.590	1.064.308	2.157.668	-1.166.781	990.887
2	Waterrecreatie				16.158	-886.867	-870.709	16.643	-823.289	-806.646
3	Landrecreatie				-	-343.000	-343.000	-	-435.420	-435.420
4	Baggeren				-	-250.000	-250.000	-	-200.000	-200.000
5	Ontwikkelingen				-	-20.000	-20.000	-	-20.000	-20.000
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers				200.000	-21.020	178.980	210.000	-26.000	184.000
	Resultaat voor bestemming				2.303.056	-2.543.477	-240.421	2.384.310	-2.671.490	-287.180
	Mutaties reserves				250.000	-	250.000	250.000	-	250.000
	TOTAAL RESULTAAT				2.553.056	-2.543.477	9.579	2.634.310	-2.671.490	-37.180
					Begin	Resultaat	Eind	Begin	Resultaat	Eind
A	Algemene Reserve (AR)				3.780.721	-250.000	3.530.721	3.530.721	-250.000	3.280.721
B	Bestemmingsreserve Baggeren (BB)				300.000	-	300.000	300.000	-	300.000
C	Ontwikkeling Recreatie (BIOR)				164.138	-	164.138	164.138	-	164.138
	SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES				4.244.859	-250.000	3.994.859	3.994.859	-250.000	3.744.859
	RESULTAAT NA MUTATIES RESERVES						9.579			-37.180

4.1.1 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

We kunnen u met deze meerjarenbegroting wederom een structureel sluitende begroting aanbieden. We blijven deze keer alleen voor 2028 (structureel) aan de goede kant van de streep: dat is dan ook de minimale vereiste voor repressief toezicht. Hieronder volgt een korte analyse van de belangrijkste verschillen per programma (2024-2025).

Programma Bedrijfsvoering (lasten + € 144.000 // baten + € 71.000)
Vanwege de indexatie van de deelnemersbijdragen zijn er meer inkomsten uit deelnemersbijdragen die we volledig aan het programma Bedrijfsvoering toerekenen (50k). Het grootste verschil in de lasten zit in de extra rentelasten van aan te trekken leningen: in 2024 zitten deze nog niet ingeprijsd in de begroting, per 2025 wel (100k). Een bedrag aan extra lasten op het programma Bedrijfsvoering is toe te wijzen aan wijzigingen in het overheadpercentage (van 26,94% naar 28,21%) en stijging van loonkosten (30k).

Programma Waterrecreatie (lasten - € 64.000)
Lagere toerekening van loon- en overheadkosten aan het programma Waterrecreatie (-100k). Hogere kapitaallasten als gevolg van investeringen in damwanden en steigers (+50k).

Programma Landrecreatie (lasten + € 92.000)

Programma Baggeren
We hebben de jaarlijkse baggerlasten verlaagd naar € 200.000. Daarmee komt de onderhoudscyclus op 30 jaar (was 24 jaar), uitgaande van een baggeropgave van ca. € 6 miljoen. De omvang van deze baggeropgave is nog niet zeker en mede afhankelijk van de voortschrijdende (diepte)meetgegevens.

Programma Ontwikkeling
Geen verschillen > € 25.000

Programma Wimpels, donateurs & vrijwilligers
Geen verschillen > € 25.000

4.2 Uiteenzetting financiële positie

4.2.1 Geprognosticeerde balans

4.2.1. Meerjarige balans

Activa	**JR 2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Vaste activa		10.171.703	11.435.870	11.134.042	10.864.614	10.576.067
Activa in aanbouw		-	-	-	-	-
Voorraden		-	-	-	-	-
Vorderingen		-	-	-	-	-
Liquide middelen		26.066	-271.527	200.999	163.186	226.154
TOTAAL		10.197.769	11.164.344	11.335.041	11.027.800	10.802.221

Passiva						
Eigen Vermogen		3.934.857	3.684.857	3.634.857	3.597.995	3.608.442
Onverdeeld resultaat		9.579	-37.180	-49.816	-36.862	10.446
Voorzieningen		-	-	-		
Langlopende schulden		6.233.333	7.516.667	7.750.000	7.466.667	7.183.333
Kortlopende schulden		20.000	-	-		
TOTAAL		10.197.769	11.164.344	11.335.041	11.027.800	10.802.221

4.2.2 Stand en verloop van reserves/eigen vermogen

In de paragrafen 4.1 en 4.2 wordt de stand en het verloop van de reserves tot en met 2028 weergegeven. Het is goed zichtbaar dat Marrekrite het credo “alleen financieren met eigen vermogen” niet langer kan handhaven. De vervangingsopgave naar de toekomst is groter dan de eigen financiële liquiditeit. Het voornemen tot het incidenteel uitbetalen van het rekeningresultaat en het besluit tot de afbouw van het eigen vermogen vraagt om verdere externe financiering. Hoewel het voor Marrekrite een noviteit is, is het voor overheden in het algemeen heel gebruikelijk om vreemd vermogen aan te trekken om investeringen te financieren.

Zoals uit de balans blijkt, heeft Marrekrite meer dan voldoende bezittingen (activa in de vorm van aanlegvoorzieningen) om een gezonde financiële positie te behouden. Het zal alleen nog wel even wennen blijven dat we onze investeringen niet langer uit de eigen liquide middelen bekostigen. Een liquiditeitsvoordeel behalen we door alle bijdragen, ook de BTW, aan het begin van het jaar bij de deelnemers in rekening te brengen.

4.2.3 Meerjarenraming 2025-2027

4.2.3 Meerjarenraming 2024-2026

Marrekrite

		2026			2027			2028		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	Bedrijfsvoering	1.918.812	-697.134	1.221.678	1.970.377	-669.721	1.300.656	2.023.488	-666.992	1.356.495
2	Waterrecreatie	17.142	-860.327	-843.185	17.656	-866.899	-849.243	18.186	-866.915	-848.729
3	Landrecreatie	-	-441.908	-441.908	-	-451.467	-451.467	-	-460.096	-460.096
4	Baggeren	-	-200.000	-200.000	-	-200.000	-200.000	-	-200.000	-200.000
5	Ontwikkelingen	-	-20.000	-20.000	-	-20.000	-20.000	-	-20.000	-20.000
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers	210.000	-26.400	183.600	210.000	-26.808	183.192	210.000	-27.224	182.776
	SUBTOTAAL PROGRAMMA'S	2.145.954	-2.245.770	-99.816	2.198.033	-2.234.894	-36.862	2.251.674	-2.241.227	10.446
	Mutaties reserves	50.000	-	50.000	-	-	-	-	-	-
	TOTAAL RESULTAAT	2.195.954	-2.245.770	-49.816	2.198.033	-2.234.894	-36.862	2.251.674	-2.241.227	10.446

		Begin	Resultaat	Eind	Begin	Resultaat	Eind	Begin	Resultaat	Eind
A	Algemene Reserve (AR)	3.280.721	-50.000	3.230.721	3.230.721	-	3.230.721	3.230.721	-	3.230.721
B	Bestemmingsreserve Baggeren (BB)	300.000	-	300.000	300.000	-	300.000	300.000	-	300.000
C	Ontwikkeling Recreatie (BIOR)	164.138	-	164.138	164.138	-	164.138	164.138	-	164.138
	SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	3.744.859	-50.000	3.694.859	3.694.859	-	3.694.859	3.694.859	-	3.694.859
	RESULTAAT NA MUTATIES RESERVES			-49.816			-36.862			10.446

Hieronder volgt een korte analyse van de verschillen per programma (2025 en 2026 en opmerkelijke verschillen in de meerjarenbegroting).

Programma Bedrijfsvoering (baten - € 240.000; lasten - € 470.000)
In 2026 zien we een sterke daling in de baten en lasten binnen het programma Bedrijfsvoering. Dit is het gevolg van het einde van de grote investeringsimpuls, waardoor de doorschuif-BTW daalt van circa € 500.000 per jaar naar € 200.000 per jaar (baten en lasten). In 2026 daalt de afbouw van eigen vermogen naar € 50.000, om in 2027 verder te dalen naar 0. Vanwege de indexatie van de deelnemersbijdragen zijn er meer inkomsten uit deelnemersbijdragen die we al enkele jaren volledig aan het programma Bedrijfsvoering toerekenen.

De personeelskosten hebben we geïndexeerd op basis van de verwachte ontwikkeling van de lonen. We kunnen inmiddels - op grond van de geraamde loonkosten en de toe te rekenen overheadkosten als gevolg van het geactualiseerde, verhoogde overheadpercentage (van 26,94% naar 28,21%) - de kosten specifieker toerekenen aan de programma's waar ze bij horen. Dit leidt tot het resterende verschil in de lasten. Op rekeningbasis kan een aanvullend deel van deze loonkosten aan de investeringen toe worden gerekend. Dit hebben we op begrotingsbasis voorzichtig berekend in 2025 en 2026. Daarna zal de toerekening zeer beperkt zijn en is deze begroot op 0.

Programma Waterrecreatie
Geen verschillen > € 25.000

Programma Landrecreatie
Geen verschillen > € 25.000

Programma Baggeren
Geen verschillen > € 25.000

Programma Ontwikkeling
Geen verschillen > € 25.000

Programma Wimpels, donateurs & vrijwilligers
Geen verschillen > € 25.000

Mutaties reserves (baten - € 200.000)
Zoals afgesproken daalt de vermogensuitkering van 2025 naar 2026 tot € 50.000. De daarmee verbonden onttrekking aan de algemene reserve neemt in dezelfde mate af.

4.2.4 Ontwikkeling financiële positie

De langere termijn financiële prognose is in beginsel uitstekend voor Marrekrite. De rente over toekomstige investeringen is ingeprijsd in de begroting. Niet-beïnvloedbare posten zoals met name loon- en prijsinflatie zetten wel een potentiële druk op de financiële positie van Marrekrite op het moment dat de regeling niet –zoals wel bij andere gemeenschappelijke regelingen gebeurt- 100% gecompenseerd wordt in de deelnemersbijdrage. We hebben 3% indexatie van de deelnemersbijdrage afgesproken en daarmee teren we –met de huidige loon- en prijsinflatie- in op het structurele begrotingsresultaat.

De onderhoudskosten dalen door het gebruik van duurzame materialen. Dit vereist aan de voorkant een investering waar we in de toekomst decennia de financiële vruchten van zullen plukken. De huidige investeringsniveaus voor damwanden en steigers nemen per 2026 sterk af. Pas na 2045 volgt weer een serieuzere investeringsopgave, die vooral afhankelijk zal zijn van de staat van de steigers en damwanden die in de periode 2003-2017 zijn gebouwd.

5 Bijlagen

5.1 Overzicht deelnemersbijdragen

Hieronder treft u de deelnemersbijdragen aan voor de jaren 2025-2028. Het algemeen bestuur van Recreatieschap Marrekrite heeft op 9 juni 2021 ingestemd met deze deelnemersbijdrageregeling en op 29 juni 2023 ingestemd met een extra indexatie van de deelnemersbijdragen vanaf 2024. De hier genoemde bijdragen zijn exclusief afbouw van het eigen vermogen en vormen daarmee de bruto deelnemersbijdrage.

INTEGRALE deelnemersbijdragen voor:

Deelnemers	*bijdrage%*	*2024*	*2025*	*2026*	*2027*	*2028*
Achtkarspelen	*1,06%*	17.167	17.682	18.213	18.759	19.322
Dantumadiel	*1,36%*	22.064	22.726	23.408	24.110	24.833
De Fryske Marren	*12,95%*	209.736	216.028	222.509	229.184	236.060
Harlingen	*0,50%*	8.041	8.282	8.531	8.787	9.050
Heerenveen	*2,95%*	47.771	49.204	50.680	52.200	53.766
Leeuwarden	*10,25%*	166.033	171.014	176.144	181.428	186.871
Noardeast Fryslan	*4,16%*	67.467	69.491	71.576	73.723	75.934
Opsterland	*1,72%*	27.921	28.759	29.622	30.510	31.425
Smallingerland	*4,56%*	73.859	76.074	78.357	80.707	83.129
Súdwest-Fryslân	*13,40%*	217.128	223.642	230.351	237.262	244.379
Tytsjerksteradiel	*2,59%*	41.943	43.202	44.498	45.833	47.208
Waadhoeke	*2,48%*	40.138	41.342	42.582	43.859	45.175
Weststellingwerf	*2,03%*	32.820	33.804	34.819	35.863	36.939
Provincie Fryslân	*40,00%*	648.058	667.500	687.525	708.151	729.395
Totaal	*100,00%*	1.620.145	1.668.750	1.718.812	1.770.377	1.823.488

Gegarandaarde winstuitkering ivm afbouw eigen vermogen

Deelnemers	*bijdrage%*	*2024*	*2025*	*2026*	*2027*	*2028*
Achtkarspelen	*1,06%*	-2.649	-2.649	-530	-	-
Dantumadiel	*1,36%*	-3.405	-3.405	-681	-	-
De Fryske Marren	*12,95%*	-32.364	-32.364	-6.473	-	-
Harlingen	*0,50%*	-1.241	-1.241	-248	-	-
Heerenveen	*2,95%*	-7.371	-7.371	-1.474	-	-
Leeuwarden	*10,25%*	-25.620	-25.620	-5.124	-	-
Noardeast Fryslan	*4,16%*	-10.411	-10.411	-2.082	-	-
Opsterland	*1,72%*	-4.308	-4.308	-862	-	-
Smallingerland	*4,56%*	-11.397	-11.397	-2.279	-	-
Súdwest-Fryslân	*13,40%*	-33.504	-33.504	-6.701	-	-
Tytsjerksteradiel	*2,59%*	-6.472	-6.472	-1.294	-	-
Waadhoeke	*2,48%*	-6.194	-6.194	-1.239	-	-
Weststellingwerf	*2,03%*	-5.064	-5.064	-1.013	-	-
Provincie Fryslân	*40,00%*	-100.000	-100.000	-20.000	-	-
Totaal	*100,00%*	-250.000	-250.000	-50.000	-	-

Voorgenomen resultaatsbestemming ivm afbouw eigen vermogen begrotingsresultaat 2024-2027

Deelnemers	*bijdrage%*	*2024*	*2025*	*2026*	*2027*	*2028*
Achtkarspelen	*1,06%*	-101	-	-	-	-111
Dantumadiel	*1,36%*	-130	-	-	-	-142
De Fryske Marren	*12,95%*	-1.240	-	-	-	-1.352
Harlingen	*0,50%*	-48	-	-	-	-52
Heerenveen	*2,95%*	-282	-	-	-	-308
Leeuwarden	*10,25%*	-982	-	-	-	-1.071
Noardeast Fryslan	*4,16%*	-399	-	-	-	-435
Opsterland	*1,72%*	-165	-	-	-	-180
Smallingerland	*4,56%*	-437	-	-	-	-476
Súdwest-Fryslân	*13,40%*	-1.284	-	-	-	-1.400
Tytsjerksteradiel	*2,59%*	-248	-	-	-	-270
Waadhoeke	*2,48%*	-237	-	-	-	-259
Weststellingwerf	*2,03%*	-194	-	-	-	-212
Provincie Fryslân	*40,00%*	-3.832	-	-	-	-4.178
Totaal*	*100,00%*	-9.579	-	-	-	-10.446

** negatieve resultaten komen ten laste van het eigen vermogen van Marrekrite*

VOORGESTELDE DEELNEMERSBIJDRAGE GR MARREKRITE 2025 naar onderdeel

*(**exclusief** toerekening inzet afbouw vermogen en begrotingsresultaat)*

Deelnemers	**Waterrecreatie**	**Landrecreatie**	**Baggeren**	**Totaal**	***% aandeel***
Achtkarspelen	6.656	8.721	2.305	17.682	*1,06%*
Dantumadiel	12.379	6.060	4.286	22.726	*1,36%*
De Fryske Marren	142.060	24.778	49.191	216.028	*12,95%*
Harlingen	4.058	2.819	1.405	8.282	*0,50%*
Heerenveen	24.885	15.702	8.617	49.204	*2,95%*
Leeuwarden	107.958	25.673	37.383	171.014	*10,25%*
Noardeast Fryslan	33.989	23.732	11.769	69.491	*4,16%*
Opsterland	9.968	15.339	3.452	28.759	*1,72%*
Smallingerland	47.183	12.553	16.338	76.074	*4,56%*
Súdwest-Fryslân	140.693	34.231	48.718	223.642	*13,40%*
Tytsjerksteradiel	22.241	13.259	7.701	43.202	*2,59%*
Waadhoeke	17.146	18.258	5.937	41.342	*2,48%*
Weststellingwerf	15.357	13.130	5.318	33.804	*2,03%*
Provincie Fryslân	389.717	142.837	134.946	667.500	*40,00%*
Totaal	974.292	357.091	337.366	1.668.750	*100,00%*

5.2 Overzicht incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele lasten en baten Marrekrite meerjarenbegroting 2025-2028 (per programma)

						LASTEN	
	Programma	*JR2023*	*2025*	*2026*	*2027*	*2028*	
1	Bedrijfsvoering		-261.082	-50.000	-	-	
2	Waterrecreatie		-	-	-	-	
3	Landrecreatie		-	-	-	-	
4	Baggeren		-	-	-	-	
5	Ontwikkelingen		-	-	-	-	
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers		-	-	-	-	
	SUBTOTAAL incidentele lasten		-261.082	-50.000	0	0	
						BATEN	
	Programma		*2025*	*2026*	*2027*	*2028*	
1	Bedrijfsvoering		290.000	70.000	-	-	
2	Waterrecreatie		-	-	-	-	
3	Landrecreatie		-	-	-	-	
4	Baggeren		-	-	-	-	
5	Ontwikkelingen		-	-	-	-	
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers		-	-	-	-	
	SUBTOTAAL incidentele baten		290.000	70.000	-	-	
	TOTAAL incidentele lasten en baten		28.918	20.000	0	0	
	SPECIFICATIE LASTEN EN BATEN > EUR 25.000 of wijzigingen t.o.v. voorgaande jaren:						
a	Bedrijfsvoering: begrotingsresultaat 2022-2025, jaarschijf 2025		-11.082	-	-	-	L
b	Bedrijfsvoering: afbouw algemene reserve, uitkering deelnemers		-250.000	-50.000	-	-	L
c	Bedrijfsvoering: doorbelasting personeel aan investeringen		40.000	20.000	-	-	B
d	Bedrijfsvoering: onttrekking algemene reserve		250.000	50.000	-	-	B

5.3 Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht baten en lasten (verplichte indeling BBV), meerjarig

Marrekrite

	Jaarrekening 2023			2024			2025			2026			2027			2028		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1 Bedrijfsvoering (excl overhead)				2.086.898	-698.310	1.388.588	2.157.668	-781.173	1.376.494	1.918.812	-294.348	1.624.465	1.970.377	-284.113	1.686.263	2.023.488	-275.716	1.747.772
2 Waterrecreatie				16.158	-886.867	-870.709	16.643	-823.289	-806.646	17.142	-860.327	-843.185	17.656	-866.899	-849.243	18.186	-866.915	-848.729
3 Landrecreatie				-	-343.000	-343.000	-	-435.420	-435.420	-	-441.908	-441.908	-	-451.467	-451.467	-	-460.096	-460.096
4 Baggeren				-	-250.000	-250.000	-	-200.000	-200.000	-	-200.000	-200.000	-	-200.000	-200.000	-	-200.000	-200.000
5 Ontwikkelingen				-	-20.000	-20.000	-	-20.000	-20.000	-	-20.000	-20.000	-	-20.000	-20.000	-	-20.000	-20.000
6 Wimpels, donateurs en vrijwilligers				200.000	-21.020	178.980	210.000	-26.000	184.000	210.000	-26.400	183.600	210.000	-26.808	183.192	210.000	-27.224	182.776
Overhead				-	-324.280	-324.280	-	-385.608	-385.608	-	-402.787	-402.787	-	-385.608	-385.608	-	-391.276	-391.276
Algemene dekkingsmiddelen				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Heffing Vpb				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SUBTOTAAL PROGRAMMA'S				2.303.056	-2.543.477	-240.421	2.384.310	-2.671.490	-287.180	2.145.954	-2.245.770	-99.816	2.198.033	-2.234.894	-36.862	2.251.674	-2.241.227	10.446
Mutaties reserves				250.000	-	250.000	250.000	-	250.000	50.000	-	50.000	-	-	-	-	-	-
TOTAAL RESULTAAT				2.553.056	-2.543.477	9.579	2.634.310	-2.671.490	-37.180	2.195.954	-2.245.770	-49.816	2.198.033	-2.234.894	-36.862	2.251.674	-2.241.227	10.446

5.4 EMU-saldo

EMU-saldo	Marrekrite MJB 2025-2028	T-1	T	T+1
		2024	2025	2026
	Omschrijving	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
		Volgens meerjarenraming in begroting 2024	Volgens meerjarenraming in begroting 2025	Volgens meerjarenraming in begroting 2026
1.	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	10	-37	-50
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	1.491	1.264	-302
3.	Mutatie voorzieningen	0	0	0
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo		**-1.482**	**-1.301**	**252**

5.5 Overzicht IV-3 taakvelden Gemeenschappelijke Regelingen

Overzicht IV-3 taakvelden Gemeenschappelijke Regelingen; Marrekrite meerjarenbegroting 2025-2028

BATEN

		JR 2023	*2025*	*2026*	*2027*	*2028*
0.1	Bestuur		-	-	-	-
0.4	Overhead		-	-	-	-
0.5	Treasury		-	-	-	-
0.8	Overige baten en lasten		500.000	200.000	200.000	200.000
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)		-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves		250.000	50.000	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten		-	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer		-	-	-	-
2.4	Economische havens en waterwegen		-	-	-	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie		1.884.310	1.945.954	1.998.033	2.051.674
7.2	Riolering		-	-	-	-
	TOTAAL BATEN		2.634.310	2.195.954	2.198.033	2.251.674

LASTEN

			2025	*2026*	*2027*	*2028*
0.1	Bestuur		-16.500	-16.995	-17.505	-18.030
0.4	Overhead		-354.750	-360.010	-385.608	-391.276
0.5	Treasury		-170.531	-192.129	-191.608	-184.686
0.8	Overige baten en lasten		-776.000	-276.400	-226.808	-227.224
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)		-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves		-	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten		**37.180**	**49.816**	**36.862**	**-10.446**
2.1	Verkeer en vervoer		-23.590	-23.815	-24.147	-23.763
2.4	Economische havens en waterwegen		-841.699	-877.827	-879.212	-875.671
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-488.420	-498.593	-510.007	-520.577
7.2	Riolering		-	-	-	-
	TOTAAL LASTEN		-2.634.310	-2.195.954	-2.198.033	-2.251.674
	TOTAAL SOM BATEN EN LASTEN		-	-	-	-